

SXEDIO.FX6

13.1.1952: Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΕΙ ΤΟΥΣ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥΣ ΣΕ ΔΕΟΞΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΟΤΙ Ο ΚΥΠΡΙΑΚΟΣ ΛΑΟΣ ΘΑ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙ ΜΕ Κ'ΘΕ ΤΡΟΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Η Εθναρχία δεν είχε ζητήσει άδεια για τον γιορτασμό της 2ης επετείου του ενωτικού δημοψηφίσματος της 15ης Ιανουαρίου 1950, γιατί προφανώς φοβόταν ότι δεν θα της δινόταν κι έτσι ζήτησε άδεια για το γιορτασμό της ίδρυσης της Παγκύπριας Οργάνωσης Νεολαίας, ΠΕΟΝ- της οργάνωσης που ίδρυσε ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος για να οργανώσει ουσιαστικά τη νεολαία της Δεξιάς σε κάποια οργάνωση σε αντίθεση με την ΑΟΝ του ΑΚΕΛ.

Ο σάλος όμως που ακολούθησε και ο φόβος ότι παράλληλα με το γιορτασμό αυτό θα γιορταζόταν και η επέτειος του δημοψηφίσματος, οδήγησε στο αποτέλεσμα που φοβόντουσαν όλοι, την απαγόρευση της συγκέντρωσης.

Η Εθναρχία δεν ανησύχησε καθόλου γιατί είχε τον τρόπο της να υπερβεί την απαγόρευση της συγκέντρωσης. Και ο τρόπος αυτός συνίστατο στην οργάνωση δοξολογίας στην εκκλησία, όπου δεν απαγορεύονταν οι θρησκευτικές εκδηλώσεις ή ο Κυβερνήτης δεν επενέβαινε προφανώς γιατί ήταν ελεγχόμενες εκδηλώσεις.

Ετσι προκήρυξε δοξολογία την ίδια μέρα, δηλαδή στις 13 Ιανουαρίου 1952 στις έντεκα το πρωί, στον ιερό ναό Παναγίας Φανερωμένης στη Λευκωσία.

Στην εγκύκλιο του προς το λαό ανέφερε:

"Εορτασμός επί τη Β επετείω του δημοψηφίσματος και τοις εγκαινίοις της Παγκυπρίου Εθνικής Οργάνωσης Νεολαίας, την προσεχή Κυριακήν, 13ην Ιανουαρίου και ώραν 11ην π.μ. θα τελεσθή εν τω ιερώ ναώ δοξολογία χοροστατούντος της Αυτού Μακαριότητος του Αρχιεπισκόπου συμπαραστατουμένου υπό πάντων των μελών της Ιεράς Συνόδου.

Τον πρόποντα λόγον θα είπη η Α.Μ. ο Αρχιεπίσκοπος και Εθνάρχης κ. Μακάριος. Καλείται ο φιλόπατρις ελληνικός κυπριακός λαός, όπως παραστή εις την τελετήν".

Ενώπιον της Εθναρχίας βρισκόταν νέα επιστολή του Εθνικο-Απελευθερωτικού Συνασπισμού, ΕΑΣ, (της Αριστεράς) για συγκρότηση κοινών δοξολογιών στις 15 του Γεννάρη και κοινές διακηρύξεις.

Ανέφερε ο ΕΑΣ στο υπόμνημα του στον Μακάριο:

"Μακαριώτατε,
Πανιερώτατοι,
Κύριοι

Το χτεσινό διάταγμα του Κυβερνήτη με το οποίο απαγορεύεται κάθε λαϊκή εκδήλωση από σήμερα μέχρι της 15ης του μηνός, διάταγμα που βγήκε με σκοπό να εμποδίσει το γιορτασμό της 2ας επετείου του εθνικού δομοψηφίσματος μας δίνει την ευκαιρία να σας απευθύνουμε την επιστολή αυτή, με μόνο σκοπό να πετύχουμε την πλήρη ενότητα του λαού στη διεξαγωγή του εθνικού αγώνα για την Ένωση.

Γιατί η κυβέρνηση έβγαλε το χτεσινό δάταγμα; Γιατί απαγορεύει τις λαϊκές εκδηλώσεις;

Δεν χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για να βρήτε την απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα, η Κυβέρνηση φοβήθηκε την ενότητα με την οποία ο λαός πήγαινε να γιορτάσει στις 13 του Γεννάρη την επέτειο του δημοψηφίσματος, η Κυβέρνηση είδε πως αυτή η ενότητα του λαού που πρέπει να τονίσουμε επιτεύχθηκε χάρη στην υποχωρητικότητα και τον πατριωτισμό της Λαϊκής Παράταξης, ωδηγούσε σε μια νέα λαϊκή εθνική νίκη, παρόμοια μ' εκείνη που η ίδια ενότητα μας είχε δώσει στις 15 του Γεννάρη του 1950. Η Κυβέρνηση τρόμαξε από το ενδεχόμενο μιας νέας λαϊκής πολιτικής νίκης. Και κτύπησε όπως κτύπησε, απαγόρευσε και το συλλαλητήριο της 13ης και κάθε άλλη εκδήλωση από της 11ης μέχρι της 15ης του Γεννάρη.

Χρειάζεται μήπως, Μακαριώτατε, άλλη απόδειξη σχετικά με την ορθότητα της πολιτής της ενότητας

του λαού; Χρειάζεται μήπως άλλη απόδειξη για να μας πείσει ότι το πιο ισχυρό όπλο στον ενωτικό αγώνα είναι η ενότητα του λαού; Νομίζουμε πως δε χρειάζεται. Ο,τι έγινε χτες είναι αρκετά να κάμει τόσο τη Μακαριότητα σας όσο και το εθναρχικό συμβούλιο ν' αποφασίσουν, αυτή την ιστορική στιγμή, ότι ο δρόμος που πρέπει ν' ακολουθεί είναι ο δρόμος της ενοποίησης των λαϊκών δυνάμεων, αλλά η ενοποίηση δε μπορεί να επιτευχθεί αν εξακολουθήσετε να αρνείσθε επαφές συνεννόηση, συνεργασία με τις λαϊκές πολιτικές δυνάμεις για το συντονισμό των ενεργειών μας.

Με αυτές τις σκέψεις, το Παγκύπριο Εθνικό Συμβούλιο του ΕΑΣ, προτείνει όπως το χτεςινό αντιλαϊκό παλμερικό διάταγμα αντιμετωπισθεί με τα ακόλουθα ενιαία μέτρα:

α). Η **15η** του Γεννάρη θα προκηρυχθεί σαν μέρα γενικής αργίας (εργατών, γεωργών, καταστηματαρχών, γραφείων, σχολείων, τύπου κλπ). Οι δήμοι τόσον των πόλεων όσο και των κωμοπόλεων να κληθούν όπως κηρύξουν την **15η** σαν επίσης μη δημοτική αργία, την ίδια μέρα ο λαός να κληθεί στις εκκλησίες όπου να γίνει δοξολογία.

β). Να προκηρυχτεί τριήμερος σημαίοστολισμός από τη **13η** μέχρι τη **15η** του Γεννάρη.

γ). Να εκδοθεί και να κυκλοφορήσει κοινή προκήρυξη προς το λαό.

δ). Να κληθούν όλα τα κόμματα και οι οργανώσεις να υποβάλουν τηλεγραφικές διαμαρτυρίες στο υπουργείο, στον ΟΗΕ, κι' οπουδήποτε αλλού κριθεί σωστό.

ε). Να οργανωθεί νόμιμη πικεττοφορία διαμαρτυρίας στις **15** του Γεννάρη.

στ). Κοινή αντιπροσωπεία να διαμαρτυρεί προς τον Αποικιακό Γραμματέα.

Μακαριώτατε,

Δε θεωρούμε αναλλοίωτες τις προτάσεις μας. Είμαστε πρόθυμοι να συζητήσουμε και περιμένουν ότι θα κληθούμε για να συζητήσουμε μαζί σας τόσο τις

δικές μας προτάσεις, όσο κι οποιαδήποτε άλλη πρόταση.

Μακαριώτατε,

Μη ξεχνάτε ότι μόνο ενωμένοι θα νικήσουμε και θα χαρίσουμε στο λαό μας τη χαρά της εθνικής λευτεριάς. Μη ξεχνάτε ότι χωρισμένους μας θέλουν οι εχθροί της Ένωσης ότι διασπασμένοι θα αποτυγχάνουμε".

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος δεν έλαβε υπόψη καθόλου την εισήγηση της Αριστεράς και προχώρησε στις αποφάσεις του.

Ωστόσο, παρά την άρνηση του Αρχιεπισκόπου να δεχθεί την πρόταση του ΕΑΣ η Αριστερά Παράταξη δεν έμεινε με σταυρωμένα τα χέρια. Αντίθετα η ηγεσία της αποφάσισε ότι θα ήταν καλύτερα να μεταβεί στη δοξολογία- μια ενέργεια που είχε να κάμει και να βρεθεί μαζί με τη δεξιά σε κοινή εκδήλωση για δύο τουλάχιστον χρόνια, έστω και αν στη πρόσκληση του Αρχιεπισκόπου αναφερόταν ότι θα γιορταζόταν και η ίδρυση της δεξιάς οργάνωσης ΠΕΟΝ, την ίδρυση της οποίας είχε καταπολεμήσει η αριστερά στα πρώτα της στάδια τουλάχιστον.

Η δοξολογία έγινε με κάθε μεγαλοπρέπεια και το γεγονός ότι θα μιλούσε μόνο ο Αρχιεπίσκοπος ήταν πολύ ικανοποιητικό για τον ΕΑΣ.

Από τις 10 το πρωί της 13ης ο χώρος γύρω από τη Φανερωμένη είχε κατακλυσθεί από κόσμο. Πολλοί από αυτούς που ήσαν στελέχη και μέλη της αριστεράς που επευφημούσαν τον καθένα που ερχόταν με τα συνθήματα υπέρ της ενότητας.

Στην ομιλία του ο Μακάριος αναφέρθηκε στην πορεία του αγώνα του Κυπριακού λαού και προέβη σε μια συγκλονιστική προειδοποίηση δημόσια, που όσοι δεν γνώριζαν τα τεκταινόμενα στα παρασκήνια δεν το είχαν αντιληφθεί- ακόμα και οι Άγγλοι.

Ο Μακάριος τόνισε ότι "το δικαίωμα ελευθερίας θα διεκδικήσωμεν παντοιοτρόπως από τους κυριάρχους".

Η προειδοποίηση αυτή του Μακαρίου ήταν σαφής ότι ο Κυπριακός λαός θα αγωνιζόταν με κάθε μέσο και

στο "παντοιοτρόπως" ο Μακάριος περιλάμβανε και τον ένοπλο αγώνα που είχε αρχίσει ήδη η προτοίμασία του μυστικά παρά τα αυστηρά μετρα ασφαλείας που έπαιρναν οι βρετανικές αρχές.

Είπε ακόμα ότι το **1952** θα έπρεπε να ήταν ο χρόνος της μάχης της Κύπρου:

"Ελληνικέ λαέ της Κύπρου,

Η φωνή της δούλης πατρίδας ως εγερτήριο σάλπισμα αντήχησε σήμερα, εις εθνικόν συναγερμόν, τα τέκνα της καλούσα. Ως Εμβατήριο του Τυρταίου και Θούριον του Ρήγα ακούεται η φωνή :

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΥΠΡΙΟΙ, ΥΨΗΛΑ ΤΑΣ ΣΗΜΑΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΑΓΩΝ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ.

Εις την κλήσιν της φωνής του Κυπριακού λαού από πάσαν γωνίαν της ελληνικής Μεγαλονήσου προσέτρεξαν εις τον ιερόν τούτον χώρον με τας σημαίας υψηλά και την απάντησιν "ΠΑΡΩΝ" διά να εκφράσουν διά μίαν φοράν ακόμη τη πολλάκις εκφρασθείσαν και διά του ενωτικού Δημοψηφίσματος πανηγυρικός εκδηλωθείσαν θέλησιν του ελληνικού λαού της Κύπρου να ζήση ελεύθερος. Εις όρκων ανανέωσιν διά του αγώνος, την συνέχισιν σήμερα εκλήθημεν.

Παρήλθον δύο έτη αφ' ότου υπό την ηγεσίαν του αιωνίας μνήμης Αρχιεπισκόπου και Εθνάρχου Μακαρίου του Β, ο κυπριακός λαός διά του γνωστού εκείνου Δημοψηφίσματος της **15ης** Ιανουαρίου του **1950** εξέφρασεν ενυπογράφως προς τους Αγγλους κυριάρχους και προς τον κόσμο άλλον την αξίωσιν του επί του πανανθρωπίνου δικαιώματος της ελευθερίας, την οποίαν ως αγαθόν υπέρτατον έδωσεν ο Θεός εις όλους τους ανθρώπους.

Διά του Δημοψηφίσματος εκείνου ωμίλησεν η ψυχή της Κύπρου και εξέφρασε τους πόνους της και εξέφρασε τους πόθους της και υπέγραψε την καταδίκην της αγγλικής δουλείας και υπέγραψεν ΕΝΩΣΙΝ και ηξίωσεν ΕΝΩΣΙΝ και ωρκίσθη ΕΝΩΣΙΝ.

Εις την ιστορίαν του Ενωτικού Κυπριακού Αγώνος το Δημοψήφισμα εκείνο απετέλεσε σταθμόν σημαντικόν και έγινεν αφετηρία προς νέας

εξορμήσεις εις διεκδίκησιν του απαραγράπτου δικαιώματος της ελευθερίας. Εκάστη υπογραφή του ενωτικού Δημοψηφίσματος ήτο και ένα αμείλικτον "κατηγορώ" κατά του ξένου κυριάρχου, όστις διά του ανόμου νόμου της υλικής ισχύος και της βίας κατακρατεί υπό ζυγόν τον Κυπριακόν λαόν. Εκάστη υπογραφή ήτο και μία φωνή διαμαρτυρίας κατά του δουλικού κεθεστώτος. Φωνή κραυγάζουσα και λέγουσα ότι η γη αυτή είναι γη ελληνική και Έλληνες ημείς θέλομεν να εξέλθωμεν από τα ασφυκτικά δι' ημάς πλαίσια της Βρεττανικής κοινοπολιτείας και να ζήσωμεν ελεύθεροι, ενούμενοι με τους ελευθέρους Έλληνας αδελφούς μας. Οι τόμοι του Δημοψηφίσματος εκείνου έγιναν πολύστομος φωνή και πολύφωνον μαρτύριον διακηρύττον περιτράνως και διερμηνεύον ασιγήτως τους πόθους και την θέλησιν του Κυπριακού λαού να απαλλαγή του ξενικού ζυγού.

Όπλον ειρηνικόν έδωσεν εις χείρας μας το Ενωτικόν Δημοψήφισμα, διά του οποίου εφράξαμε τα στόματα εκείνων, οι οποίοι ασεβούντες προς τον ιερόν πόθον των Κυπρίων ψευδολόγως εφλυάρουν ότι η πλειονότης του Κυπριακού λαού προτιμά να παραμένη υπό αγγλικήν Διοίκησιν. Διά να μειώση την σημασίαν του Ενωτικού δημοψηφίσματος ο Άγγλος Κυβερνήτης εχαρακτήρισε τούτο ως συλλογήν υπογραφών, Προεκλήθη όμως τότε η αγγλική Κυβέρνησις και προκαλείται συνεχώς να σεβασθή και το αποτέλεσμα. Προεκλήθη, αλλά δεν ηθέλησε. Δεν ηθέλησε διότι προέβλεπε το αποτέλεσμα. Η σημασία πάντως του Δημοψηφίσματος δεν μειούται κατ' ουδένα τρόπον και υπό το φως του παρουσιάζεται η Μεγάλη Βρετανία ασυνεπής προς διαβεβαιώσεις ότι ουδείς λαός παρά την θέλησιν του θα παραμείνη εντός των πλαισίων της Βρεττανικής κοινοπολιτείας. Υπό το φως του δημοψηφίσματος παρουσιάζεται προ των ομμάτων του φιλελευθέρου κόσμου ασυνεπής και ασεβούσα προς τας ιδίας αυτής υπογραφάς εις διακηρύξεις περί ελευθερίας και αυτοδιαθέσεως των λαών.

Δύο έτη μεθαύριον συμπληρούνται από της διενεργείας του Ενωτικού Δημοψηφίσματος και η δι'

αυτού εκφρασθείσα θέλησις και αξιώσις του κυπριακού λαού παραμένει ανεκπλήρωτος και η η αγγλική κυριαρχία και της Κύπρου συνεχίζεται. Συνεχίζεται όμως και ο αγών σταθερός και αδιάκοπος διά τον τερματισμόν της. Η Κυπριακή ιστορία με επικεφαλίδα το Ενωτικό Δημοψήφισμα ήρχισε την συγγραφήν νέων κεφαλαίων του Ενωτικού Αγώνος μας.

Εθναρχική Πρεσβεία με το ειρηνικόν όπλον του Δημοψηφίσματος, ανά χείρας επάλαισεν επί μήνας εις τα διεθνή πολιτικά πεδία διά την πραγματοποίησιν της δίκαιας αξιώσεως της Κύπρου. Η Πρεσβεία μας επεσκέφθη τα κέντρα των διεθνών πολιτικών ζυμώσεων και κατώρθωσε να δώση ευρύτητα και δημοσιότητα εις το ζήτημα μας το οποίον άγνωστον σχεδόν μέχρι τότε και περιωρισμένον εντός των στενών Κυπριακών ορών, έγινε γνωστόν εις τον έξω κόσμον και προεβλήθη επί διεθνούς σκηνής. Εις την Γραμματείαν του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών κατετέθη μία σειρά των Τόμων του Δημοψηφίσματος με τας χιλιάδας των υπογραφών του ευγλώττου συνηγόρου υ πέρ της δικαιώσεως της ενωτικής μας αξιώσεως και αδιαψεύστους κατηγορούς κατά της Μεγ. Βρετανίας, κατακρατούσης υπό δουλικόν ζυγόν λαόν ελληνικόν. Συνήγοροι και μάρτυρες του Κυπριακού δικαίου, θα είναι αι υπογραφαί των τόμων του δημοψηφίσματος κατά την διεξαγωγήν της δίκης ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου του ΟΗΕ. Ατυχώς δεν επετύχομεν ακόμη να εγγραφή προς εκδίκασιν υπό του διεθνούς αυτού δικαστηρίου η υπόθεσις μας. Θα το επιτύχωμεν κατά τρόπον οιονδήποτε.

Η Ελληνική Κυβερνησις κατά τη παρούσαν σύνοδον του ΟΗΕ εσημείωσεν ένα μεγάλον βήμα προς την κατεύθυνσιν αυτήν. Αλλ' ό,τι ημείς απαιτούμεν είναι όπως η ελληνική Κυβέρνησις σαφώς και κατηγορηματικώς θέση το Κυπριακό ζήτημα, το οποίον είναι και ζήτημα Πανελλήνιον, ενώπιον του ΟΗΕ και ζήτησε την δικαίαν λύσιν του. Αυτό απαιτεί ολόκληρος ο ελληνικός λαός, αυτή είναι η Πανελλήνιος θέλησις και Πανεθνική αξίωσις, και μία Κυβέρνησις είναι το όργανον της εκφράσεως της

γνώμης και θελήσεως και κυριάρχου λαού, αν δε η ελληνική Κυβέρνησις δεν ανταποκριθή εις την απαίτησιν αυτήν, θα απευθυνθώμεν τότε προς τον ελληνικόν λαόν και αυτός έχει τον λόγον διά την Κυβέρνησιν του, εις το Κυπριακόν Δημοψήφισμα προσυπέγραψεν ήδη διά παλλαϊκών συλλαλητηρίων και παντοίων εκδηλώσεων ο ελληνικός λαός.

Ελληνες αδελφοί,

Το έτος τούτο πρέπει να είναι το έτος της μεγάλης μάχης της Κύπρου. Μάχης εις το εσωτερικόν και μάχης εις το εξωτερικόν. Το έτος **1952** πρέπει να καταλάβη σελίδα ιδιαιτέρας εις την Κυπριακήν ιστορίαν. Εις αγώνα έντονον, επίμονον και σταθερόν, θετικόν και συστηματικόν, αδιάκοπον και αδιάλλακτον, καλούμεθα υπό της ξενοκρατουμένης πατρίδος. Εις μάτην μέχρι σήμερα επεκαλέσθημεν το φιλελεύθερον πνεύμα της Μ. Βρετανίας, η οποία κωφεύουσα εις επικλήσεις και εκκλήσεις δούλων εμφανίζεται ως υποκριτής ηθοποιός εις την διεθνή σκηνή πρόμαχος, δήθεν και υπεραπιστής της ελευθερίας των μικρών λαών.

Απάντησις εις τας εκκλήσεις και επικλήσεις ήτο ο εξευτελισμός και η ταπείνωσις υπό του κυριάρχου, η ύβρις και η προσβολή κατά της ιστορίας και της εθνικής μας συνειδήσεως ότι δεν είμεθα Ελληνες.

Ελλάδα όμως μαρτυρούν τα μνημεία και τα μνήματα, Ελλάδα κυκλοφορεί εις τας φλέβας μας, Ελλάδα κλείει η ψυχή μας, Ελλάδα κτυπά η καρδιά μας, προς την Ελλάδα κατευθύνεται η σκέψις και ο νους μας, ο πόθος και η θέλησις. Ολίγιστοι λαοί είναι τόσοσιν αχρείοι ώστε να προτιμούν αντί των ομοφύλων να διοικώνται υπό αλλοφύλων, αλλογλώσσων και αλλοθρήσκων, είπον οι ίδιοι οι Αγγλοι. Ας γνωρίζουν λοιπόν οι Αγγλοι ότι αν υπάρχουν εις τον εικοστόν αιώνα τοιούτοι λαοί, αχρείοι, ο κυπριακός λαός δεν είναι αχρείος, ώστε Ελληνικός λαός αυτός, να προτιμά αντί ελληνικής, την αγγλικήν Διοίκησιν. Αν δε μεταξύ μας υπάρχουν άτομα αχρεία, ας παραγραφούν από το

ελληνικόν Μητρώον και ας παραδοθούν εις αίσχος και εις όνειδος.

Εις τας εθνικάς επάλξεις καλούμεν πρώτους στρατιώτας να καταλάβουν θέσεις, την Κυπριακήν Νεολαίαν, το παλλάδιον των κυπριακών ελπίδων. Εις τον ιερόν στίβον του ευγενούς αγώνος με μαχητικότητα και σθένος, ας προσέλθη πρώτη η Κυπριακή Νεότης. Ωργανωμένη ήδη επί Παγκυπρίου κλίμακος, νέον στήριγμα και δυναμικήν υπόστασιν, να δώση εις το Παγκύπριον και Πανελλήνιον αίτημα της ενώσεως, επί της Νεολαίας δε κυρίως θα στηρίξωμεν την διεξαγωγήν του αγώνος εις το εσωτερικόν Μέτωπον. Οι νέοι της Κύπρου ας κρατήσουν υψηλά την σημαίαν του αγώνος εις τα προκεχωρημένα φυλάκια. Αλλά και ο καθείς, είτε νέος, είτε γέρων, ας εισέλθη αθλητής εις το στάδιον των Κυπριακών αγώνων. Εις το στάδιον αυτό δεν υπάρχουν θέσεις διά θεατάς. Εύορκοι πάντες αθληταί, με αποφασιστικότητα και πείσμα ας διεκδικήσωμεν την δάφνην της νίκης, την Ελευθερίαν.

Τραχύς και δύσκολος είναι ο αγών, αλλά δεν θα καμφθώμεν, θα ξεκινήσωμεν με τα όπλα του δικαίου μας, εις τα πεδία των μαχών, δύο μεγάλων πολέμων, απέθανε και ετάφη η βάρβαρος αντίληψις ότι οι άνθρωποι γεννώνται άλλοι διά να είναι ελεύθεροι και άλλοι να είναι δούλοι.

Το δικαίωμα της ελευθερίας είναι πανανθρώπινον και το δικαίωμα τούτο παντοιοτρόπως θα διεκδικήσωμεν από τους κυριάρχους. Και εις το τέλος θα ανοίξουν αι θύραι διά να πνεύση ο άνεμος της ποθητής ελευθερίας".

Η προειδοποίηση για αγώνα με όλα τα μέσα περιλαμβανόταν και στο ψήφισμα που διάβασε ο Δήμαρχος Λευκωσίας Θεμιστοκλής Δέρβης.

Με το ίδιο ψήφισμα που εγκρίθηκε διά βοής εξουσιοδοτείτο ο Μακάριος εν λευκώ να προβεί σε οποιοσδήποτε ενέργειες έκρινε αναγκαίες για πραγματοποίηση της ένωσης.

Το ψήφισμα έχει ως εξής:

" Ο ελληνικός κυπριακός λαός, συνελθών σήμεραν 13ην Ιανουαρίου 1952, εις πάνδημον συνέλευσιν εν Λευκωσία επί τη συμπληρώσει δύο ετών από της διεξαγωγής του εθνικού δημοψηφίσματος, δι' ου σύσσωμος διεδήλωσε προς τους κυριάρχους αυτού και σύμπαντα τον κόσμον την μοναδική του θέλησιν και αξίωσιν να ελευθερωθή ενούμενος μετά της Ελευθέρας Ελλάδος και ακούσας τους λόγους της Α. Μακαριότητας του Αρχιεπισκόπου και Εθνάρχου αυτού κ.κ. Μακαρίου Γ' αποφασίζει ομοφώνως:

1. Διαμαρτύρεται εντονώτατα προς τον φιλελεύθερον κόσμον διά την παράτασιν της δουλείας του υπό την Μ. Βρετανίαν κατέχουσαν την Ελληνικήν Κύπρον διά της δυνάμεως της ισχύος και της βίας, εφαρμόζουσα δ' εν συνεχεία ανελεύθερα μέτρα προς κατάπνιξιν του εθνικού της νήσου φρονήματος, εν οίς και η πρόσφατος απαγόρευσις πάσης νομίμου συγκεντρώσεως προς έξαρσιν του γεγονότος της από διετίας διά πανδήμου και αδιαβλήτου δημοψηφίσματος των 96% του Ελληνικού Κυπριακού λαού, διατυπωθείσαν αξίωσιν περί ενώσεως της Κύπρου μετά της μητρός Ελλάδος.

2. Διακηρύττει άπαξ έτι ότι μοναδικήν αξίωσιν του αποτελεί η απόκτησις της εθνικής του ελευθερίας, η οποία συνίσταται εις την Ένωσιν της Κύπρου μετά της μητρός Ελλάδος, μεθ' ης ούτος συνδέεται αρρήκτως από 3,500 ετών, διά δεσμών αίματος, θρησκείας, γλώσσης και εν γένει πολιτισμού, τους δεσμούς τούτους δεν ηδυνήθησαν ουδ' επ' ελάχιστον να διαρρήξωσιν ούτε αι επί αιώνας ιστορικά περιπέτειαί του, ούτε οιαδήποτε άλλα μέσα χρησιμοποιηθέντα υπό των εχθρών του.

3. Διαδηλοί προς σύμπαντα τον πολιτισμένον κόσμον, ότι δεν θα παύση αγωνιζόμενος διά πάντων των εις την διάθεσιν του μέσων μέχρις ότου η διά του δημοψηφίσματος εκφρασθείσα αξίωσις του καταστή πραγματικότης, ίνα δυνηθή μετά των ελευθέρων αδελφών του, ελεύθερος και αυτός να συνεχίση την περαιτέρω ζωή του απολαύων του θείου αγαθού της

ελευθερίας. Υπέρ του αγαθού τούτου, εθυσιάσθησαν εκατομμύρια ανθρωπίνων υπάρξεων σύμπαντος του κόσμου, εν αις και τα τέκνα της Κύπρου, πάντοτε μεν προσφάτως εις δύο παγκοσμίους πολέμους καθ' ους διεκηρύχθη υπό των ισχυρών της γης και των ιδίων κυριάρχων του, ότι ούτοι διεξήγοντο υπέρ της ελευθερίας και της αυτοδιαθέσεως των λαών.

4. Απευθύνεται προς πάντα τα φιλελεύθερα Έθνη και τον Οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών όπως τον ενισχύσωσιν εις την προσπάθειαν του ταύτην και υποστηρίξωσιν την ιεράν του υπόθεσιν, ώστε να επιταχυνθή η εθνική του ελευθερία.

5. Αναθέτει εις την Α. Μακαριότητα τον Αρχιεπίσκοπον και Εθνάρχην αυτού κ. Μακάριον να αποστείλη το ψήφισμα τούτο προς την αγγλικήν Κυβέρνησιν, προς την σεβαστήν ελληνικήν Κυβέρνησιν και προς τον Οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών και προβή εις πάσας τας ενδεικνυομένας ενεργείας, εις ας ο Λάος θα ίσταται πάντοτε παρ' Αυτών προσφέρων παν ό,τι ήθελε παρ' αυτού ζητηθή, ώστε η Ενωτική Κυπριακή αξίωσις συντόμως να πραγματοποιηθή και αναστείλη η πολυπόθητος ημέρα της κυπριακής Ελευθερίας".